

ÓTOTT-KOVÁCS ESZTER

The syntax of non-finite clauses in Kazakh

című

doktori disszertáció tézisei

Témavezetők:

DR. KINCSES NAGY ÉVA

PROF. DR. RÓNA-TAS ANDRÁS

Szegedi Tudományegyetem
Nyelvtudományi Doktori Iskola
Altajisztika program
Szeged, 2015.

A disszertáció a kazak nem véges mellékmondatok mondattanát vizsgálja. A kazak a török nyelvek kipszak nyelvágába tartozó nyelv, amit főként a Kazah Köztársaság területén, illetve a környező országokban (Üzbegisztán, Kína, Mongólia, Oroszország) beszélnek.

Eddig nem voltak olyan részletes leíró vagy elméleti munkák, amelyek a kazak nem véges mondatok mondattanával foglalkoztak volna. Pedig a téma nagyon is releváns mind a szorosabban vett kazak, mint pedig a török nyelvészet számára. Ismert ugyanis, hogy a kazakban, csakúgy mint más török nyelvekben, az alárendelői mellékmondatok tipikusan nem végesek, továbbá a nem véges mellékmondatoknak igen sok alcsoportja van. Annak ellenére, hogy a kazak szintaxisban ilyen fontos szerepet foglalnak el, alig találunk nyelvészeti leírásokat ezekről a nem véges mellékmondatokról; így a disszertáció célja az volt, hogy egy részletes leíró és elméleti szempontú leírást adjon róluk. Megjegyzendő, hogy az elméleti nyelvészeti elemzésemet a *Minimalista Program* keretben fogalmaztam meg, illetve egyes fejezetekben használtam még a *Distributed Morphology* elméleti keretét is.

A disszertáció nyelvi anyaga részben az általam irodalmi művekből, mesékből, újságcikkekből gyűjtött korpuszra támaszkodik, részben pedig arra a két nyelvi kérdőívre, amelyet kazahsztáni tanulmányútjaim során (2013. május-június, 2014. május, 2014. december) töltöttem ki anyanyelvi beszélőkkel. A kérdőívek eredményei mind a leíró nyelvtani, mind az elméleti szempontú elemzést nagyban segítették.

A munka öt fejezetből áll, amelyek közül az első a bevezetést, az utolsó pedig az összefoglalást tartalmazza. A fennmaradó három fejezet sorra veszi a nem véges mellékmondatok legfontosabb típusait, amelyek – állításom szerint – a következők: konverbiumi, nominalizált és nem nominalizált mellékmondatok. A következőkben ennek a három fejezetnek az eredményeit foglalom össze.

1. A nem véges fejek szintaktikai pozíciója

Először is a különböző nem véges mellékmondatok fejeinek szintaktikai pozícióját határoztam meg. Ezt úgy valósítottam meg, hogy az általam „magasan lévő” könnyű igéknek (*high light verbs*) nevezett szerkezetek és a nem véges fejek viszonyát vizsgáltam. Ehhez azonban először a „magasan lévő” könnyű igét kellett részletesen szemügyre venni. A „magasan lévő” könnyű igék, olyan funkcionális fejek, amelyek követik az igetövet, de megelőzik az Inflexió és Igeidő fejeket. Négy csoportjukat különítettem el, amelyek a

következők: Benefaktív, Befejezettséget kifejező, Mód és a Folyamatosságot kifejező csoportok.

Legjobb tudomásom szerint én figyeltem fel először arra, hogy ezeknek a csoportoknak szigorú sorrendje van: a Benefaktívt követi a Befejezettséget kifejező, azt a Mód, majd mindezek után állhat a Folyamatosságot kifejező csoport. (Megjegyzendő, hogy nem kell mindegyik ilyen csoportnak egyidejűleg jelen lennie.) Az (1)-es táblázat ezt foglalja össze.

(1) A „magasan lévő” könnyű igék csoportjainak sorrendje

	Benefaktív	Befejezettséget kifejező	Mód	Folyamatosságot kifejező
ige	-(I)p al- -(I)p ber-	-(I)p qal- -(I)p žiber- -(I)p tasta- -(I)p ket-	-y/A qoy- -y/A sal-	-(I)p žat- -(I)p žür- -(I)p otir- -(I)p tur-

Ezek után megmutattam, hogy nem minden nem véges fej tud beágyazni „magas” könnyű igéket. Az első kérdőívem eredményei azt mutatták, hogy a -y/A konverbiumi fej, illetve a módot kifejező mellékmondatokat jelölő -(I)p fej nem követhetnek „magas” könnyű igéket; ezzel szemben minden más nem véges fej beágyazhat „magas” könnyű igéket. Ebből arra következtettem, hogy a -y/A és a módjelölő -(I)p fejek alacsonyabb szintaktikai pozícióban vannak, mint a többi nem véges fej; ez utóbbiak szintaktikai pozícióját az alábbi (2)-es és (3)-as táblázat mutatja be.

(2) A (nem nominalizált) „Inflexió” nem véges és konverbiumi fejek szintaktikai pozíciója

	Benefaktív	Befejezettség et kifejező	Mód	Folyamatosságo t kifejező	Inflexió
ige	-(I)p al- -(I)p ber-	-(I)p qal- -(I)p žiber- -(I)p tasta- -(I)p ket-	-y/A qoy- -y/A sal-	-(I)p žat- -(I)p žür- -(I)p otir- -(I)p tur-	Inflexió s nem véges fejek: -ĠAn, -y/AtIn, -(A)r Konverbiumok: -(I)p, -MAy, -ĠAll, -ĠAsIn, -MAyInšA

(3) A nominalizált mellékmondatok szerkezete

	Benefaktív	Befejezettség et kifejező	Mód	Folyamatosságot kifejező	Nominalizáló fej
ige	-(I)p al- -(I)p ber-	-(I)p qal- -(I)p žiber- -(I)p tasta- -(I)p ket-	-y/A qoy- -y/A sal-	-(I)p žat- -(I)p žür- -(I)p otür- -(I)p tur-	-w -(I)s

Így tehát arra a – nem is annyira meglepő – következtetésre jutottam, hogy a kazak nem véges mellékmondatok nem alkotnak egységes osztályt szintaktikai szempontból: van ugyanis egy olyan mellékmondati csoport (-y/A és módjelentésű -(I)p), amelyek kisebb szerkezettel bírnak (ugyanis kevesebb igei kategóriát ágyazhatnak be), mint a (2)-es, (3)-as táblázatokban bemutatott egyéb nem véges mellékmondatok.

2. A nem véges mellékmondatok alanyai

Továbbá összegyűjtöttem, hogy mely nem véges mellékmondati típusokban lehetséges az, hogy a mellékmondatnak (a főmondattól különböző) önálló kitett alanya legyen, illetve megkíséreltem megmagyarázni azt is, hogy egyes mellékmondatoknak miért lehet önálló alanyuk, míg másoknak nem.

A (4)-es táblázat azt mutatja, hogy melyik nem véges mellékmondatoknak lehet önálló kitett alanya.

(4) Nem véges mellékmondatok alanyai

Lehet-e a nem véges mellékmondatnak önálló alanya?	Nem véges fejek	Típus (és jelentés, ha releváns)
igen (ha módjelentésű: nem)	-(<i>I</i>) <i>p</i>	Konverbium ('azután', 'akkor'; '-vA (mód); 'és'; 'mint'; 'mivel', etc.)
nem	-y/A	Konverbium ('-vA' (mód))
igen	-MAy	Konverbium (az -(<i>I</i>) <i>p</i> és a -y/A tagadó allomorfja; 'anélkül, hogy'; 'addig, amíg')
igen	-Ġ <i>All</i>	Konverbium ('mióta'; 'azért, hogy')
igen	-Ġ <i>AsIn</i>	Konverbium ('amikor'; 'mivel')
igen	-MAy <i>InšA</i>	Konverbium ('addig, amíg')
igen	-w	Nominalizáló fej
igen	-(<i>I</i>) <i>s</i>	Nominalizáló fej
igen	-Ġ <i>An</i>	Inflexiós nem véges fej
igen	-y/At <i>In</i>	Inflexiós nem véges fej
igen	-(A) <i>r</i>	Inflexiós nem véges fej

Azt találtam, hogy nagyon szembeszökő összefüggés van a nem véges fej szintaktikai pozíciója és a fej által jelölt mellékmondatban az önálló alany elfogadhatósága között. Azokban a mellékmondatokban ugyanis, amelyeknek a feje alacsonyabb pozícióban van a szerkezetben (tehát a -y/A és a módjelentésű -(*I*)*p* esetében), nem lehet önálló kitett alany sem. Ezzel szemben, minden olyan mellékmondatban, ahol a mellékmondati fej magasabban található (amelyek be tudnak ágyazni „magas” könnyű igéket), előfordulhat önálló alany. A *Minimalista Program* szellemében ezt úgy magyaráztam, hogy feltételeztem, hogy az alanynak csak a Inflexiós és Nominalizáló fejek adhatnak esetet. Azok a nem véges fejek, amelyek nem tartoznak ezek közé, nem tudnak esetet adni alanyuknak, ami így nem jelenhet

meg a mellékmondatban. Ezzel a megközelítéssel tehát magyarázni is tudjuk a megfigyelt nyelvi tényeket.

3. Egy különös nem véges jelölő: az $-(I)p$

A szakirodalom az $-(I)p$ -es mellékmondatokról szólva többnyire két olyan jelenséget említ, amelyek – véleményem szerint – megkülönböztetik az $-(I)p$ -es mellékmondatokat más nem véges szerkezettől. Az egyik, hogy az $-(I)p$ -es mellékmondatoknak nagyon sokféle jelentése lehet: mód-, cél-, ok- vagy időhatározói jelentés, illetve kifejezhetnek kapcsolatos viszonyt ('és') is. A másik a mátrix funkcionális kategóriák hatókörének kiterjedése az $-(I)p$ -es mellékmondatra (*scope-over*). Ez utóbbit igazán furcsa jelenségnek gondolhatnák, ha azt feltételeznénk, hogy az $-(I)p$ -es mellékmondatok alárendelőiek.

Érvelésem szerint ezek a jelenségek azzal magyarázhatóak, hogy az $-(I)p$ legalább négy különböző szintaktikai szerkezetet jelölhet: „alacsony” és „magas” alárendelőit, illetve „alacsony” és „magas” mellérendelőit. Az az állítás, hogy a kazak $-(I)p$ mellérendelői szerkezeteket is jelölhet újszerű a szakirodalomban. Ennek az állításnak az alátámasztására különféle nyelvi tesztek alkalmaztam. Először is bemutatásra került, hogy a mátrix funkcionális kategóriák hatókör-kiterjedése egy mellékmondatra csak mellérendelői mellékmondatok esetén történhet meg, alárendelőieknél nem. Az (5)-ös mondat ezt a jelenséget szemlélteti: figyeljük meg, hogy a főmondatban jelölt tagadás és Inflexió *fej-y/AtIn* hatóköre kiterjed az $-(I)p$ -es mellékmondatra is (*töbeles-ip* 'verekedik- $-(I)p$ ').

(5) [...] *Ең жақсы қасиет-і* –

SUPL jó tulajdonság-POSS.3

[[*ешкім-мен* [*төбелес-in*], *сөз-ге кел*]-*ме-ймін-i* *еді*].

[[*senki-INSTR* [*verekszík-CV*] *szó-DAT jön*]-NEG-NF-POSS.3] COP.PAST.3

'A legjobb tulajdonsága az volt, hogy ő olyan valaki, **aki senkivel sem verekedik** és (aki senkivel sem) veszekedik.'

Továbbá megmutattam, hogy egyes $-(I)p$ -es mellékmondatok egyéb nyelvi teszteken is a mellérendelői mondatokhoz hasonló viselkedést mutatnak. Így például esetükben a szimmetrikus operációk (mint például szimmetrikus kérdésalkotás) grammatikusak, míg az aszimmetrikus operációk nem eredményeznek jól formált mondatot. Ez a viselkedés tipikusan

a mellérendelői mondatokra jellemző, és nem az alárendelőiekre. Az alábbi (6)-os példa azt mutatja be, hogy jól formáltak (egyes olyan) *-(I)p*-es mellékmondatok, ahol a kérdőszó az *-(I)p*-es és a másik mellékmondatban is jelen van; tehát akkor, amikor szimmetrikus kérdésfeltevésről van szó. Ezzel szemben, amikor aszimmetrikus operációt alkalmazunk, vagyis amikor csak az egyik tagban van kérdőszó, akkor nem kapunk grammatikus mondatot (egyes) *-(I)p*-es mondatok esetében; ezt a (7)-es példa szemlélteti.

- (6) *Кеше мейрамхана-да [Асқар **кім-мен** төбелес-ін],*
 tegnap étterem-LOC [Asqar **ki-INSTR** verekszik-CV]
*[Болат **кім-мен** сөз-ге кел-ген]?*
 [Bolat **ki-INSTR** szó-DAT jön-PERF.3]
 'Tegnap az étteremben Aszkar kivel verekedett és Bolat kivel veszekedett?'

- (7) **Кеше мейрамхана-да [Асқар төбелес-ін],*
 tegnap étterem-LOC [Asqar verekszik-CV]
*Болат **кім-мен** сөз-ге кел-ген?*
 Bolat **ki-INSTR** szó-DAT jön-PERF.3
 ~ 'Tegnap az étteremben Aszkar verekedett és Bolat kivel veszekedett?'

Ezek az eredmények tehát arra utalnak, hogy vannak olyan *-(I)p*-es mellékmondatok, amelyek mellérendelőiek. Ugyanakkor a dolgozat bemutatta azt is, hogy az *-(I)p*-es mellékmondatok egy másik csoportja egyértelműen alárendelői.

Mindezen jelenségeket tehát úgy tudjuk megmagyarázni, ha feltételezzük, hogy legalább négy olyan szintaktikai szerkezet van, amelyet az *-(I)p* jelölhet. Továbbá feltételeztem, hogy ez azért történhet, mert az *-(I)p* egy alulspecifikált szótári elem (*vocabulary item*), amelyet ennél fogva többféle különböző szintaktikai pozícióba is be lehet illeszteni.

4. Nominalizált és nem nominalizált nem véges mellékmondatok

A 4. fejezetben a nem konverbiumi nem véges mellékmondatok elemzésére tértem rá. Ezek a mellékmondatok többféle pozícióban is megjelenhetnek a mátrix mondatban: lehetnek

argumentumpozícióban, állhatnak névutók vagy szemantikai esetragok komplementumaiként, illetve (egyes fajtáik) vonatkozó mellékmondatokat is alkothatnak. Elemzésem szerint ezeknek a mellékmondatoknak két csoportja van: a nominalizáltak és a nem nominalizáltak, ez utóbbi csoportot „Inflexiós nem véges” szerkezeteknek neveztem el. Ezt a felosztást a (8)-as táblázat mutatja. (Említésre méltó, hogy az elemzésemre nagy hatással voltak Kornfilt (2001a, 2003, 2006, 2007) török mellékmondatokról szóló munkái.)

(8) A nominalizált és a nem nominalizált mellékmondatok fejei (első változat)

Nominalizált mellékmondati fejek	-w, -(I)s, (-MAq)
(Nem nominalizált) Inflexiós nem véges fejek	-ĜAn, -y/AtIn, -(A)r

Ezt a csoportosítást a mellékmondatok szintaktikai viselkedése támasztja alá. Hogy csak egy példát említsünk, ha az -w fejű mellékmondatok egy főnévi fejet módosítanak, akkor a főnévi fejen megjelenik az ún. összetétel-jelölő -(s)I toldalék (ld. (9)-es példában). Ez ugyanaz a mintázat, amit főnévi összetételek esetében is megfigyelhetünk, amit a (10)-es mondat példáz. Ugyanakkor ha egy Inflexiós nem véges mellékmondat módosít egy főnévi csoportot, akkor nem jelenik meg az összetétel-jelölő szuffixum (ld. (11)), így tehát ez utóbbi a szerkezeteket nem tekinthetjük nominalizáltaknak. A 4. fejezetben további kritériumok is bemutatásra kerültek, amelyek mind a (8)-asban található felosztást támasztották alá.

- (9) [*«Коста Конкордиа» кеме-сін көтер-у*] жұмыс-тар-**ы**
 [Kosta Konkordja hajó-CM.ACC emel-NNF] munka-PL-CM
 аяқтал-ды.
 befejeződik-PAST.3
 'A Costa Concordia hajó kiemelési munkálatai befejeződtek.'

- (10) *үй жұмыс-ы*
 ház munka-CM
 'házimunka'

- (11) *Маған [демалыс кун-дер-і істе-йтін] жұмыс керек еді.*
 én.DAT [pihenés nap-PL-CM csinál-NF] munka kell COP.PAST.3

‘Nekem olyan munka kellene, amit hétvégente csinálhatok.’

Ugyanakkor számot kellett adni arról a jelenségről is, hogy az általam (nem nominalizált) Inflexiós nem véges mellékmondatoknak nevezett *-ĠAn* (*-y/AtIn* and *-(A)r*) fejű mellékmondatok miért fordulhatnak elő például – a tipikusan főnévi csoportok pozíciójának tartott – argumentumpozícióban, ráadásul a névszói egyeztetésjelölő (azaz poszesszívuszi) toldalékokat viselve. Ez ugyanis látszólag ellentmond a (8)-asban javasolt csoportosításnak. A disszertáció 4. fejezete részletesen bemutatta, hogy az eredetileg nem nominalizált Inflexiós nem véges fejek nominalizálhatóak, és így – nominalizálva – jelennek meg például argumentumpozícióban. Ezt támogatja, hogy a kazakban van egy olyan szuffixum, a *-LIq*, ami csatlakozhat a *-ĠAn* (*-y/AtIn* and *-(A)r*) fejű mellékmondatokhoz; ez a (12)-es mondat illusztrálja.

- (12) *Өмірбек [өткен апта Алматы-да бол-ған-дығ-ын] айт-ты.*
Ömirbek [múlt hét Almatī-LOC COP-NF-**LIq**-POSS.3]ACC mond-PAST.3
‘Ömirbek azt mondta, hogy múlt héten Almatyban volt.’

A dolgozatban bemutattam, hogy a *-LIq* tulajdonképpen egy nominalizáló fej, ami a nem nominalizált Inflexiós nem véges mellékmondatokat nominalizálja. A második kérdőívemnek több, mint 60 mondata vonatkozott az ilyen *-LIq*-es mondatokra; ezek eredményeit a (13)-as táblázat összegzi.

(13) Milyen esetekben követheti a *-LIq* az Inflexió nem véges mellékmondatokat

A <i>-ĠAn/-y/AtIn/-(A)r</i> fejtű mellékmondat funkciója a főmondatban	Követheti a <i>-LIq</i> a mellékmondatot?
Vonatkozó mellékmondat	nem
Argumentum	igen
Szemantikai esetragok/ névutók komplementuma (α) ¹	nem
Szemantikai esetragok/ névutók komplementuma (β) ²	igen
Szemantikai esetragok/ névutók komplementuma (γ) ³	?

A (13)-asban látható megoszlás azt mutatja, hogy a *-LIq* csak a tipikus főnévi pozíciókban álló (például argumentumpozícióban, vagy szemantikai esetragok/ névutók komplementumaiként álló) mellékmondatokhoz csatlakozhat.

Egy további megfigyelésem az volt, hogy a névszói egyeztetésjelölő (poszesszívuszi) ragok csak a nominalizált mellékmondatok állítmányán jelenhetnek meg, a nem nominalizáltakén nem. Először is összeállítottam egy olyan deskriptív szempontú leírást az általam gyűjtött korpuszra és a második kérdőívemre támaszkodva, amely azt mutatja be, hogy melyik típusú mellékmondatokon jelenhet meg a névszói egyeztetőtoldalék. Mivel ilyen leírások eddig nem születtek, így remélhetőleg ez hasznos lesz a kazak deskriptív nyelvészet számára is. A (14)-es táblázat ezt mutatja be.

¹ A következő névutók komplementumaiként álló mellékmondatok tartoznak ide: *-(ABL) soŋ* 'azután', *sayin* 'mindig, amikor'.

² A következő szemantikai esetragok/ névutók komplementumaiként álló mellékmondatok tartoznak ide: *twrali* 'rÓl', *üšin* 'azért, acélból', *-Men* (INSTR szemantikai esetrag).

³ A következő névutók komplementumaiként álló mellékmondatok tartoznak ide: lokatívusz, datívusz, ablatívusz, *-šA*, *-DAy*, *-ABL keyin* 'azután' stb.

(14) Alannyal való egyeztetésjelölő a nem véges mellékmondatok predikátumán

A nem véges mellékmondat típusa	Lehet-e jelölni az alannyal való egyeztetést a mellékmondat állítmányán?
Konverbium	nem
(Nominalizált) -w mellékmondatok	igen
(Nominalizált) -(I)s mellékmondatok	igen
(-ĜAn/ -y/AtIn/ -(A)r fejű) Vonatkozó mellékmondatok	nem
(-ĜAn/ -y/AtIn/ -(A)r fejű) argumentumpozícióban álló mellékmondatok	igen
Szemantikai esetragok/ névutók komplementumaiként álló -ĜAn/ -y/AtIn/ -(A)r fejű mellékmondatok (α)	nem
Szemantikai esetragok/ névutók komplementumaiként álló -ĜAn/ -y/AtIn/ -(A)r fejű mellékmondatok (β)	igen
Szemantikai esetragok/ névutók komplementumaiként álló -ĜAn/ -y/AtIn/ -(A)r fejű mellékmondatok (γ)	(leggyakrabban:) nem

Szembetűnő, hogy az egyeztetésjelölő követheti azokat a mellékmondatok állítmányait, amelyekről azt mutattuk meg fentebb, hogy nominalizáltak (például az -w fejű mellékmondatokat, vagy az argumentumpozícióban álló -ĜAn, -y/AtIn vagy -(A)r fejű mellékmondatokat). Ugyanakkor az egyeztetésjelölő nem kapcsolódhat a konverbiumi és a vonatkozó mellékmondati predikátumokhoz, amelyek nem nominalizáltak. A szemantikai esetragok/ névutók komplementumaiként álló -ĜAn, -y/AtIn vagy -(A)r fejű mellékmondatoknak három alcsoportjuk van; ezeket az α, β és γ jelölés mutatja. Ha a (13)-as és a (14)-es táblázat idevonatkozó részeit összevetjük egymással, azt láthatjuk, hogy azokban az esetekben, amikor a -LIq nem követheti a mellékmondatot, az egyeztetés sem lehet jelölt (ld. α). Azokban az esetekben, amikor a -LIq csatlakozhat a mellékmondati predikátumhoz, az egyeztetés is megjelenhet (ld. β). (A γ-csoport esetében csak marginálisan elfogadható a -LIq hozzáillesztése a mellékmondathoz, és ezzel párhuzamosan az egyeztetés-jelölő is csak korlátozottan jelenhet meg a mellékmondati predikátumon.)

Tehát elmondhatjuk, hogy a nem konverbiumi nem véges mellékmondatoknak két nagy csoportja van: a nominalizált és a nem nominalizált mellékmondatok, ahogy a (15)-ös táblázat is mutatja. A $-\dot{G}An$, $-y/AtIn$, $-(A)r$ fejű mellékmondatok alapvetően nem nominalizáltak, de a $-LIq$ toldalék nominalizálhatja őket. Továbbá az alannyal való egyeztetést jelölő szuffixum csak a nominalizált mellékmondatok állítmányán jelenhet meg.

(15) A nominalizált és a nem nominalizált mellékmondatok fejei (végleges változat)

Nominalizált mellékmondati fejek	$-w$, $-(I)s$, $(-MAq)$; $-\dot{G}An(dIq)$, $-y/AtIn(dIq)$, $-(A)r(lIq)$
(Nem nominalizált) Inflexiók nem véges fejek	$-\dot{G}An$, $-y/AtIn$, $-(A)r$

Válogatott hivatkozások

- Abish, Aynur (2014): *Modality in Kazakh as spoken in China*. Doctoral dissertation. Uppsala Universitet. Uppsala.
- Adger, David (2003): *Core syntax. A minimalist approach*. Oxford.
- Akbaba, Dilek Ergönenç (2011): *Kazak ve Nogay Türkçesi Yazı Dillerinde Tasvir Fiilleri*. Ankara.
- Alexiadou, Artemis & Iordăchioaia, Gianina & Schäfer, Florian (2011): Scaling the variation in Romance and Germanic nominalizations. In: Sleeman, P. & Perridon, H. (eds.) *The Noun Phrase in Romance and Germanic. Structure, variation, and change*. Amsterdam/Philadelphia. 25-40.
- Balakaev, Mäulen Balaqayulı (1959): *Sovremennyj kazahskij âzyk. Sintaksis slovosocetaniâ i prostogo predloženiâ*. Alma-Ata.
- Balaqev, Mäulen & Isqarov, Ahmet (1954): *Qazirgi qazaq tili. Leksika, fonetika, grammatika*. Almatı.
- Biacsi, Mónika & Mukuseva, Raushangul (selected, translated) (2011): *A kán és a vezír. Kazak népmesék*. Szeged.
- Butt, Miriam & Ramchand, Gillian (2005): Complex Aspectual Structure in Hindi/Urdu. In: Erteschik-Shir, N. & Rapoport, T. (eds.) *The Syntax of Aspect*. Oxford. 117-153.
- Foley, William A. (2010): Clause linkage and Nexus in Papuan languages. In: Bril, I. (ed.) *Clause Linking and Clause Hierarchy. Syntax and pragmatics*. Amsterdam. 27-50.
- Haspelmath, Martin (2007): Coordination. In: Shopen, T. (ed.) *Language typology and linguistic description. Second edition. Volume II: Complex Constructions*. Cambridge. 1-51.
- Huddleston, Rodney & Pullum, Geoffrey K. (2006): Coordination and Subordination. In: Aarts, B. & McMahon, A. (eds.) *The Handbook of English Linguistics*. Oxford. 198-219.
- Johanson, Lars & Csató, Éva Á. (eds.) (1998): *The Turkic Languages*. London–New York.
- Koç et al. 2003 = Koç, Kenan & Bayniyazov, Ayabek & Başkapan, Vehbi (2003): *Kazak Türkçesi Türkiye Türkçesi Sözlüğü*. Ankara.
- Koç, Kenan & Doğan, Oğuz (2004): *Kazak Türkçesi Grameri*. İstanbul.
- Kornfilt, Jaklin (2001a): On the syntax and morphology of clausal complements and adjuncts in the Turkic languages. In: Bisang, W. (ed.) *Aspects of Typology and Universals*. Berlin 63-82.

- Kornfilt, Jaklin (2001b): Functional projections and their subjects in Turkish clauses. In. Erguvanlı Taylan, E. (ed.) *The Verb in Turkish*. Amsterdam–Philadelphia. 183-212.
- Kornfilt, Jaklin (2003): Subject Case in Turkish nominalized clauses. In. Junghanns, U. & Szucsich, L. (eds.) *Syntactic Structures and Morphological Information*. Berlin–New York. 129-216.
- Kornfilt, Jaklin (2004): Remarks on Complex Predicates in a Comparative Altaic Perspective. In. Csirmaz, A. & Lee, Y. & Walter, M.A. (eds.) *Proceedings of WAFL 1: Workshop in Altaic Formal Linguistics*. MIT Working Papers in Linguistics. Volume 46. 1-14.
- Kornfilt, Jaklin (2005): Agreement and its placement in Turkic Nonsubject Relative clauses. In. Cinque, G. & Kayne, R. S. (eds.) *The Oxford Handbook of Comparative Syntax*. Oxford. 513-541.
- Kornfilt, Jaklin (2006): Agreement: The (unique and local) syntactic and morphological licenser of the subject Case. In. Costa, J. & Silva, M.C.F. (eds.) *Studies on Agreement*. Amsterdam–Philadelphia. 141-171.
- Kornfilt, Jaklin (2007): Verbal and nominalized finite clauses in Turkish. In. Nikolaeva, Irina (ed.) *Finiteness. Theoretical and Empirical Foundations*. Oxford – New York. 305-332.
- Kornfilt, Jaklin (2008): DOM and Two Types of DSM in Turkish. In. de Hoop, H. & de Swart, P. (eds.) *Differential Subject Marking*. Dordrecht. 79-111.
- Kornfilt, Jaklin (2009): Subject-Agreement correlations and their syntactic effects in some Turkic relative clauses. *Turkic Languages* Vol. 13. 70-96.
- Meral, Hasan Mesut (2012): Kazakh complex verb structures: A Distributed Morphology analysis. *Turkic Languages* Vol. 16. 239-256.
- Oralbaeva, Nuržamal (1979): *Qazaq tilindegi etistiktiñ analitikalıq formanttariniñ qurılısı men mağınası*. Almatı.
- Straughn, Christopher A. (2011): *Evidentiality in Uzbek and Kazakh*. Doctoral dissertation. University of Chicago, Chicago.
- Tanç, Mustafa (2002): *Kazak Türkçesinde Zarf-Fiiller -Muhtar Evezov'un Tandamalı Engimeler Adlı Eseri Üzerinde Bir Çalışma- (Şekil-Anlam-İşlev ve Türkiye Türkçesindeki Karşılıkları)*. Doctoral Dissertation. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Adana.
- Žanpeyisov, Erbol (et al.) (2002): *Qazaq Grammatikası. Fonetika, Sözzasam, Morfologiya, Sintaksis*. Astana.